

Nr 27.

Av herr förste vice talmannen **Magnusson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 3, med förslag till förordning om allmän omsättningskatt.*

I proposition nr 3 till pågående riksdag med förslag till omsättningskatt stadgas i § 2 att sådan skatt icke utgår »vid försäljning, som i ringa omfattning bedrivs av lantbrukare eller trädgårdsodlare med egna lantman- eller trädgårdsprodukter». — Det lär emellertid, oavsett vad ställning man intager till frågan huruvida viss vara eller viss varugrupp bör drabbas av skatten, vara en angelägenhet av synnerlig vikt att bestämmelserna såvitt möjligt givas en så klar och avgränsad avfattning, att feltolkningar och tillämpningssvårigheter i görligaste mån undvikas, ävensom att skatten icke ojämnt och orättvist drabbar olika yrkesutövare inom samma näringsgren. Den ovan citerade bestämmelsen synes emellertid vara av beskaffenhet att ge upphov till samtliga här berörda olägenheter.

Sålunda är begreppet »ringa omfattning» i praktiken ytterst svävande och svårtillämpligt och skulle otvivelaktigt leda till talrika förskjutningar från »ringa omfattning» till betydande omfattning och vice versa. Om sålunda tvenne trädgårdsodlare på samma plats befinna sig i det olika läget, att den ene bedriver sin försäljning i »ringa omfattning» — den andre åter anses driva rörelsen i betydande omfattning, ehuru skillnaden realiter kan vara ganska ringa, och måhända den sistnämnde genom större omkostnader (lejd arbetskraft m. m.) har blott jämförlig eller till och med mindre nettoinkomst, så skulle dock för denne genom skattens tillkomst icke blott inträda en minskning i nettoinkomsten utan därjämte riskeras en minskning i kundkretsen till förmån för den odlare, som driver sin försäljning i »ringa omfattning». Allmänheten kommer i sådana fall otvivelaktigt att söka den odlare och försäljare, som man vet icke drabbas av skatten, följaktligen säljer eller anses sälja billigare, oavsett att skattens impopularitet bidrager till en sådan omflyttning. Skulle den av skatten drabbade söka bibehålla kunderna genom att själv erlægga skatten utan pålägg på varan, drabbas han av en avsevärd nedsättning i sin inkomst utan att dock helt vinna jämnställdhet i tävlan om kundkretsen. Man måste också för ett riktigt bedömande av detta fall ihågkomma, att några fasta priser icke existera på trädgårdsprodukter och att en prisöverenskommelse mellan odlarna är ouppnåelig. Enda rimliga och rättvisa lösningen synes i detta fall vara antingen hela varugruppens friskrivande eller hela gruppens skattläggning.

Möjligen har vid bestämmelsens utformning hänsynen till torghandeln och till försäljning på produktionsplatsen varit bestämmande. Förvisso ligger häri en anledning till skattebefrielse, som dock under inga förhållanden bör ordnas

så, att påpekade olägenheter och orättvisor uppstå. I vissa fall äro därjämte trädgårdsprodukterna av det slag, att de närmast ha karaktären av råvara och ur denna synpunkt kunna vara förtjänta av skattefrihet. Sålunda består exempelvis plantskolornas produktion till övervägande del av fruktträd och bärbuskar för utplantering i trädgårdar, där de utgöra underlaget för produktionen av en färdig vara. Oavsett detta skulle bestämmelsen »ringa omfattning» för plantskolorna i förstärkt grad medföra de förut skildrade olägenheterna. Den övervägande delen av plantskolealster produceras vid företag, vilka få anses ligga ovanför gränsen »ringa omfattning», men därjämte finnes ett stort antal smärre plantskolor, ofta i samband med annan trädgårdsskötsel, som driva försäljning endast i ringa omfattning men dock utöva en kännbar priskonkurrens. Dessa senare, som mycket ofta på grund av bristen på specialtränade arbetare m. m. leverera en sämre vara i fråga om kvalitet och sortäkthet, skulle erhålla en alldeles obefogad chans framför de större och för allmänheten pålitligare företagen. Detta kan icke vara riktigt och skulle såväl för dessa som talrika andra trädgårdsodlingar i många fall medföra, att företagaren ser sig föranlåten ja nödsakad att skära ned sin rörelse till »ringa omfattning» för att komma ifrån den konkurrensförödande skatten. Sålunda torde många av denna anledning komma att entlediga den lejda arbetskraften och gå över till »familjbruk», emedan detta vid rådande skatteförhållanden blir den enda ekonomiskt framkomliga formen. Likartade förhållanden kunna förväntas uppstå även inom andra avsnitt av trädgårdsodlingen.

Man synes inför dessa fakta endast ha att välja ett antingen eller — antingen skattefrihet för trädgårdsprodukter, vilket med hänsyn till deras karaktär som livsmedel och råvara (grönsaker och plantskolealster, medan krukväxter och blommor måste klassificeras och möjligen också vid skattläggning böra rubriceras annorlunda) kan vara välbefogat, eller också omsättningsskatt för samtliga trädgårdsalster.

Det bör också beaktas att motsvarande olikheter mellan producenterna icke uppstå för egentligt jordbruk, varifrån egna lantmannaprodukter ytterst sällan på sätt här ifrågasättes försäljas annat än i »ringa omfattning», förutom att huvudparten av deras produkter äro undantagna från beskattningen.

Vidare bör beaktas, att bestämmelsen skulle innebära en alldeles oberättigad fördel för de fall, då trädgårdsodling och försäljning bedrivs i samband med jordbruksdrift. Sådan odling skulle så gott som undantagslöst bli skattefri, vilket knappast kan vara rättvist gentemot de driftiga självständiga trädgårdsodlare, som arbetat upp sin rörelse till avsevärdare omfång.

Det lär icke vara opåkallat påpeka, att en bestämmelse av detta kautschukartade slag kommer att för många innebära en oöverbärlig frestelse att dölja rörelsens verkliga omfång, vartill vissa möjligheter alltid förefinnas, med avbräck icke blott i fråga om omsättningsskatten utan även beträffande övriga på deklaration grundade skatter. Sammanhanget därutinnan torde vara överflödigt att här utveckla.

Att i detta fall finna en lösning som möjliggör skattefrihet för direkt-

försäljning å torg och å produktionsplatser med egna produkter medan övrig försäljning beskattas torde vara svårt att ej säga omöjligt. Å andra sidan synes mig angeläget att icke försvåra den försäljning utan mellanhänder av berörda produkter vilken nu pågår. Vissa svårigheter möta att tillämpa bestämmelsen »egna produkter» men torde i viss utsträckning kunna bemästras. I detta sammanhang bör beaktas att för många företagsamma personer, som med små tillgångar nygrunda egen rörelse, innebär torgförsäljningen och i vissa fall försäljningen på produktionsstället en möjlighet att »slå sig igenom». Att anlita återförsäljare är för dessa i många kanske de flesta fall ogörligt och skulle förbruka deras knappa vinstmarginal.

Logiskt leder detta resonemang till ett yrkande på skattefrihet för omhandlade produkter, vilket också med hänsyn till propositionens förslag — skattefrihet för livsmedel och råvaror — skulle vara befogat. Därest en dylik frihet befinnes mindre lämplig, tvekar jag icke att föredraga en *fullständig* skatteplikt för att förebygga den olikhet och orättvisa, som den *delade* skatteplikten medför.

Med här motiverade inställning till problemet skulle min framställning utmynna i tvenne varandra motsatta yrkanden — fullständig skattefrihet — fullständig skatteplikt. Att i en motions kläm utforma detta synes mig mindre lämpligt, varför jag med stöd av det anförda hemställer,

att ovan framförda synpunkter beaktas vid ärendets prövning och att vederbörande utskott måtte vidtaga av sådant beaktande föranledda ändringar i förordningen.

Stockholm den 30 oktober 1940.

Karl Magnusson
i Skövde.

